

De bloemen staan alleen in de bladoksels, de korte bloemstelen zijn steeds met de bladstelen vergroeid. Aan weerszijden van den bladsteel, vlak onder de bladschijf vindt men een vrij groote klier (Fig. 7). In Fig. 8 is zoo'n klier sterk vergroot afgebeeld.

De beteekenis van dergelijke z.g. extra-florale nectariën is niet altijd even duidelijk. De zoete stof, die ze afscheiden, zou volgens sommigen een lokmiddel zijn voor mieren, die dan op hun beurt andere schadelijke insecten zouden weren. Met deze en dergelijke verklaringen, die de doelmatigheid van alles, wat in de natuur bestaat, op den voorgrond stellen, kan ik mij niet geheel vereenigen. De vraag is wel eens bij me opgekomen, of dergelijke klieren geen gewone uitscheidingsorganen zijn van de schadelijke of overstollige producten der stofwisseling. Mocht een mijner lezers mij middels dit tijdschrift over de werking van dergelijke klieren kunnen inlichten, dan houd ik mij hiervoor aanbevolen.

v. W.

AERIDES ODORATUM of RHYNCHOSTYLIS RETUSA?

Naar aanleiding van het artikel van Dr. A. R. SCHOUTEN getiteld „Passilan en Kemadoehan”, voorkomende in afl. 7 van *De Tropische Natuur*, zij het mij vergund een paar opmerkingen te maken.

De Heer SCHOUTEN spreekt hierin over de *Kattestaart Orchidee*, en geeft hiervoor op als Latijnsche benaming *Aerides odoratum*. Als ik mij niet vergis, is deze benaming onjuist. Het kan zijn, dat de Heer SCHOUTEN werkelijk *A. odoratum* bedoelt, maar dan is het m.i. niet de Orchidee die hier in Indië meestal met den naam Kattestaart bedoeld wordt.

Meer voor de hand ligt echter de veronderstelling, dat de Heer S. werkelijk de *Kattestaart Orchidee* bedoelt, door de inlanders gewoonlijk bestempeld met den naam van *Anggrèk lilin*, maar dan is de wetenschappelijke benaming niet in orde, maar moet zijn *Rhynchostylis retusa*.

De beschrijving, die de Heer S. geeft, doet me gelooven dat hij *R. retusa* bedoelt. Hij schrijft n.l. in zijn opstel het volgende: „De Kattestaart Orchidee is in 't bezit van trossen die ± 2 dM. lang kunnen worden, de rose gekleurde bloemen verspreiden een minder aangenaam riekende geur.”

Dit laatste nu is werkelijk het geval bij *Rhynchostylis retusa* (BL.), niet bij *Aerides odoratum* (LOUR).

De vergissing ligt anders zeer voor de hand, daar beide planten veel van elkander hebben.

Ik zelf heb langen tijd ook de Kattestaart Orchidee voor *Aerides odoratum* gehouden, totdat ik een exemplaar van *Rhynchostylis retusa* vond, dat me aan 't twijfelen bracht.

Laten we echter even zien wat Dr. J. J. SMITH in „Die Orchideen von Java” over beide planten zegt. Op blz. 581 lezen wij onder *Aerides* (LOUR).

„ — — — der Sporn meistens *vorwärts* gekrümmt, und — — — ” enz. en verder op blz. 582 onder *Aerides odoratum* (LOUR): „Blüten ± 30 , allseitswendig, ± 2.50 cm. breit, weit geöffnet, einige Tage dauernd, *wohlriechend*.” Nu is *Aerides odoratum* werkelijk „wohlriechend”, vanwaar ook anders de naam, terwijl *Rhynchostylis retusa* een onaangename, min of meer bedwelmenden geur afgeeft. Als verder de Heer S. in den a.s. bloeitijd de bloemen van de Kattestaart eens natelt, zal hij zien, dat 't aantal hiervan ver boven de ± 30 bedraagt, en als hij een bloem afzonderlijk nameet, zal het wel blijken, dat ze ook

2.5 cM. lang niet haalt! Onder *Rhynchostylis retusa* (BL.) lezen wij verder blz. 630: „Sporn horizontal nach hinten gekehrt” — en onder de beschrijving in de noot: „Bei Buitenzorg wird diese Pflanze *Anggrèk lilin* genannt.” Ook hier te Pekalongan worden de Orchideeën, die de Europeanen met „Kattestaart” betitelen, door de inlanders verkocht onder den naam *Anggrèk lilin*, de *Aerides odoratum* heb ik nog nooit in de manden van Orchideeënventers aangetroffen. *)

Waaraan dit is toe te schrijven, weet ik niet, want beide planten komen hier veel voor, *A. odoratum* zelfs meer dan *R. retusa*. Zou het ook kunnen zijn, dat de eerste meestal op kerkhoven bloeit, of in zeer hooge oude boomen, door de Inlanders als heilige boomen beschouwd, terwijl de laatste meestal in djatibosschen wordt aangetroffen?

Voor iemand, die met beide planten kennis gemaakt heeft, zijn ze gemakkelijk uit elkaar te houden.

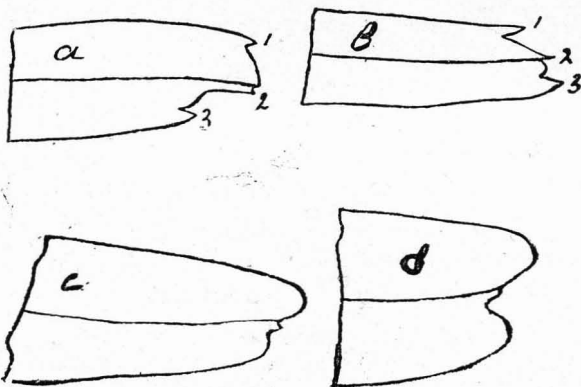
Het voornaamste kenmerk is de spoor van de bloem, die zooals boven reeds gezegd bij *A. odoratum* naar voren, bij *R. retusa* naar achteren gericht is. Bovendien zijn de bloemtrossen van *A. odoratum* veel losser, bevatten hoogstens de helft van het aantal bloemen van *R. retusa* en ook zijn de bloemen van deze laatste kleiner. Ook de planten zonder bloemen zijn gemakkelijk te herkennen. De bladeren van *A. odoratum* zijn korter en breder, en glanzend groen, die van *R. retusa* langgerekt en dof groen. Een ander kenmerk leveren de bladpunten op (zie schets). Evenals de bloem maakt ook de plant zelf bij *A. odoratum* een veel losseren indruk. De wortels van *A. odoratum* zijn wit en dunner dan die van *R. retusa*, welke meer grijs gekleurd zijn.

Daar het dus blijkt, dat gemakkelijk vergissingen kunnen ontstaan, zou ik willen voorstellen om ook bij de Hollandsche benaming beide planten uit elkaar te houden, door bijvoorbeeld *R. retusa* te noemen, naar de vertaling van den Maleischen naam n.l. *Kaars-orchidee*, welke benaming werkelijk zeer juist is, daar de bloemen er, vooral als ze pas open zijn, uitzien, als waren ze van was, en de geheele bloemtros werkelijk wel den indruk maakt van een reusachtige gekleurde kaars, zooals men die wel op piano's ziet gebruiken.

De *A. odoratum* zou dan den naam Kattestaart kunnen blijven dragen, hoewel ze daar m.i. weinig op lijkt. Hiernevens nog een paar photo's van *R. retusa* **), ze zijn niet schitterend maar voldoende om de plant er dadelijk uit te herkennen en daar 't op 't oogenblik de tijd niet is, dat deze planten bloeien, kon ik de photo niet over doen. Om dezelfde reden ontbreekt het portret van *Aerides odoratum*.

*) Bij Weltevreden wel. B.

**) Zie het *Naschrift der redactie*.

a. b. Bladspitsen van *Rhynchostylis retusa* (BL.) met bij 1, 2 en 3 duidelijk drie spitse punten.

c. d. Bladspitsen van *Aerides odoratum* (LOUR) met slechts één spitse punt in 't midden

Verder had de Heer SCHOUTEN het over de *Duifjes Orchidee* (*Dendrobium crumenatum* SWARTZ), waarvan hier-naast een paar bloeiende stengels afgebeeld zijn.

In dezelfde aflevering komt in de Vragenbus een vraag voor over deze plant n.l.: „Wat is er bekend over de oorzaken van het over het geheele verspreidingsgebied gelijktijdig opengaan der bloemen van *Dendrobium crumenatum*.”

Dit is m.i. werkelijk een zeer interessant vraagstuk, voor zooverre mij bekend eenig op 't gebied der Botanie. Ik zelf heb sedert eenige jaren gebracht eene verklaring voor dit merkwaardige verschijnsel te vinden en 't in verband gebracht met de wassende maan; zou deze werkelijk eenigen invloed kunnen hebben op den bloei van deze planten?

Maar vooreerst dient m.i. de vraag opgelost te moeten worden: „Is het werkelijk waar, dat, zooals de vrager zegt, de bloemen over het geheele verspreidingsgebied gelijktijdig opengaan?”

Wanneer men de planten uit een naburig bosch in zijn tuin overplaatst, schijnen deze werkelijk gelijktijdig d. w. z. op denzelfden dag, te bloeien met hunne makkers in het bosch waar ze van daan zijn, maar bloeien nu de planten te Buitenzorg en te Pekalongan ook werkelijk op denzelfden dag?

Wie helpt er mee deze vraag in de eerste plaats op te lossen, door bijv. telkens per briefkaart den datum en de plaats even op te geven, waarop hij deze planten in bloei heeft aangetroffen? Misschien wil de Redactie van *De Tropische Natuur* deze opgaven wel in ontvangst nemen en publiceeren. Eenmaal in 't bezit van deze gegevens over een geheel jaar, zou gemakkelijk zijn uit te maken of mijne veronderstelling, boven geuit, juist is.

S. f. Wonopringgo, 10 Juli 1901.
(Pekalongan).

J. SYBRANDI.

NASCHRIFT DER REDACTIE.

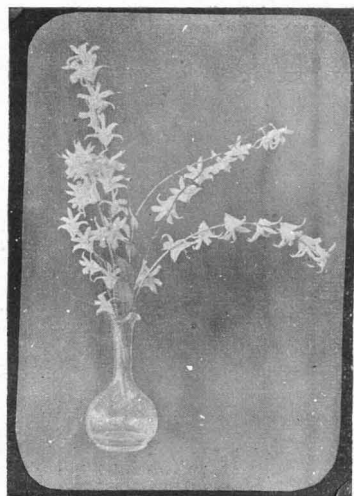
Zoowel de Heer SCHOUTEN als de Heer SYBRANDI hebben gelijk. De Kattestaart Orchidee van Batavia, die o.a. op de Tamarinden van 't Koningsplein en bij Petit Trouville overvloedig te vinden is, is *Aerides odoratum*. Maar de op uw photo's afgebeelde plant was *Rh. retusa*. Jammer genoeg kwamen de in uw brief ingesloten negatieven gebroken aan. Gaarne ontvangt de redactie bij gelegenheid nieuwe photo's.

De door u bedoelde gegevens omtrent *Dendrobium crumenatum* zullen we gaarne opnemen. We verzoeken onzen lezers dringend den Heer RUTGERS de door hem gevraagde gegevens en planten (zie pag. 126 en 127) te verschaffen.

LIEVENHEERSBEESTJES.

(*Coccinellidae*).

Als er één groep van dieren algemeen bekend is over de geheele wereld, dan zijn dit wel de Lievenheersbeestjes. Reeds in onze jeugd wisten we ze te vinden, de dragers van den meer dan adellijken naam en 't was met een zekeren eerbied, dat we ze meenamen naar huis of naar school om er mee te spelen. Maar al brachten we ze in gevangenschap

Dendrobium crumenatum
in bloei.